



VAN STOLKPARK KOERIER

Nieuwsblad van en voor alle bewoners van het Van Stolkpark en de Scheveningse Bosjes

Uitgave van de Wijkvereniging "Van Stolkpark"
17e jaargang

Nr. 66 - juni 1995

Overnemen uit de inhoud van de Van Stolkparkkoerier alleen met toestemming van de redactie, en met bronvermelding



Na 15 jaar actievoeren verdween deze bunker aan de Belvédèreweg eindelijk gedeeltelijk onder het zand. (Foto Gemeente/SOGZ)

Villa Wilhelmina, Van Stolkweg 28

Deze keer een verhaal over Van Stolkweg 28, als eerbetoon aan Theo Sorel, wiens leven bijna een halve eeuw verweven was met dit pand, dat in 1880 als Villa Remembrance werd gebouwd.

Villa Remembrance

Op 27 mei 1880 koopt Henriette Clara Wickel, weduwe van David Hendrik Goozen van Mr. Thomas van Stolk twee even grote - 600 m² - aan elkander

grenzende percelen bouwland aan de Eerste Parkweg in het Scheveningse Park. Van de f 4800 die ze ervoor moet betalen legt ze f 2400 op tafel. De resterende f 2400 zal ze vóór 1 oktober van

datzelfde jaar moeten betalen, met een interest van 5%¹. Volgens de toen geldende 'verordening' mochten de te bouwen 'getimmerten' op niet minder dan 5 meter van de openbare weg worden opgetrokken, en niet bestemd noch gebruikt worden als herberg, tapperij of fabriekmatige inrichting. Per perceel mag slechts één villa worden opgetrokken.

Op één van de percelen wordt al snel begonnen met de bouw van een villa. Hoe het huis er toen uitgezien heeft legde Vincent van Gogh vast op de tekening die hij in maart 1882 maakte². Ook op het in 1881 door Hendrik Willem Mesdag geschilderde panorama is het pand zichtbaar³. Mevrouw Goozen gaf het huis de naam Villa Remembrance.

Het tweede perceel verkocht mevrouw Goozen op 27 december 1880 voor f 2400 aan de steenfabrikant Reijer Catharinus Murman, die al sinds 1 november van datzelfde jaar de beschikking erover had⁴. Murman liet op dit terrein - waarschijnlijk als Schevenings pied à terre voor zichzelf - in chaletstijl Villa Sophia, Van Stolkweg 30, bouwen. Op de tekening van Vincent van Gogh is de bouw van dit huis nog in volle gang. Het staat daarop in de steigers.

Henriette Clara Wickel was geboren in Edam op 24 november 1834. Als weduwe van David Hendrik Goozen kwam ze in 1879 uit Amsterdam naar Den Haag, waar ze zich vestigde op het



Tekening van de voorgevel van Villa Remembrance voor de uitbreiding in 1885. (HGA, Collectie Bouwtekeningen 1885 nr. 403)



Vincent van Gogh schetste in 1882 dit 'hoekje in het Van Stolkpark'. Het tweede huis van links is Villa Remembrance.

adres Borneostraat 9. Kort daarna betrof mevrouw Goozen Villa Remembrance - tezamen met haar dienstbode Maria Louisa Cornelia Pas, die haar jarenlang trouw diende. Kennelijk was het huis in eerste opzet al te klein gebouwd, want in 1885 werd Villa Remembrance uitgebreid door de aanbouw van een veranda en een serre aan de voorkant gelijkvloers en bouw van een verdieping op het bestaande gebouw. De smalle kanten van het leien dak werden door een korte dakopbouw verbonden. Later werd een langs de gehele voorgevel lopend balkon aangebracht en sneuvelde de aardige bekroning van de dakkapel.

Op 2 februari 1884 koopt mevrouw Goozen van Abraham van Stolk, die na het overlijden van zijn broer Thomas in 1882 de ontwikkeling van het Van Stolkpark voortzette, voor f 1657,50 een bijna 400 m² groot perceel bouwgrond achter Villa Remembrance, aan de Kanaalweg. Op dit perceel was in 1883 al een begin gemaakt met de bouw van het huidige Kanaalweg 59/61, naar ontwerp van Arend Louis van der Spil, die kort daarna ook het pand Kanaalweg 63/65 bouwde, ten dele op van mevrouw Goozen gekochte grond.

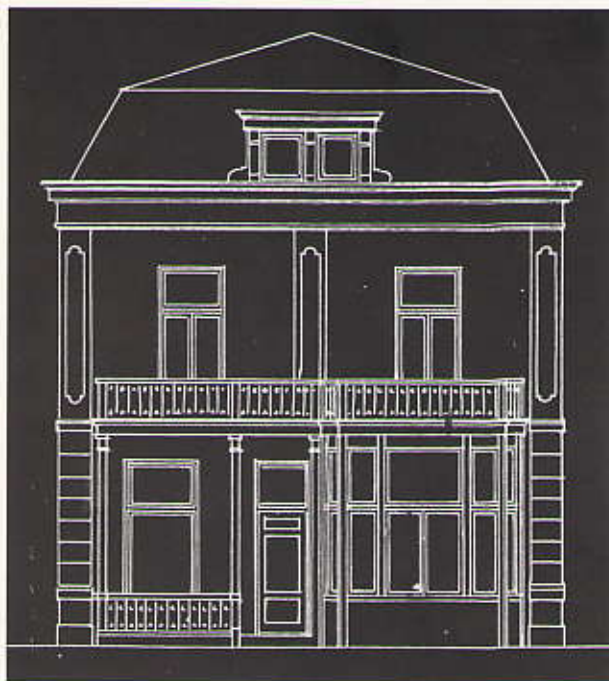
Het is mogelijk dat de financiële situatie van mevrouw Goozen nogal onevenwichtig was, wellicht was zij zelf niet meer gewend lang achter elkaar in eenzelfde huis te wonen. Beurtelings worden als haar adres genoemd Van Stolkweg 28 en Kanaalweg 25d (sinds 1890 no. 59/61). Waarschijnlijk woonde ze aan de Kanaalweg in de tijd dat ze Villa

Remembrance kon verhuren: van 10 mei 1886 tot 23 september 1887 aan Jan Cornelis de Breij, houthandelaar te Rotterdam, zijn vrouw Frederica Hermana Behrens en hun drie jonge kinderen; het vierde kind, Hermina Henrietta, werd op 14 juni 1886 in Villa Remembrance geboren. In 1888 werd de villa gehuurd door de inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht in Zuid-Holland, Dr. Barend Carsten en zijn echtgenote Henriette Elize Engels, en van 24 augustus tot 1 december 1892 door de Slidrechtse aannemer Paulus van de Wetering en zijn echtgenote Jannigje van Hattum.

In mei 1899 verdwijnt mevrouw Goozen uit het Van Stolkpark. Na veel omzwervingen wordt ze in 1918 opgenomen in de Anna Stichting aan de Oude Langendijk in Delft.

Op 13 november 1899 verkocht mevrouw Goozen Kanaalweg 59/61 voor f 5000 aan Karl Friedrich Stimm, huisknecht van de op Van Stolkweg 6 wonende Edward van Hoboken, en zijn vrouw Anna Stahlberger⁵. Elf dagen eerder, op 2 november 1899, was Van Stolkweg 28 voor f 13.000 verkocht aan Simon van der Noordaa, fabrikant van militaire equipmentstukken⁶. Het pand was verhuurd aan G.M. Doll, die hier woonde tot 1913.

Op 7 mei 1913 verkoopt Van der Noordaa Villa Remembrance voor f 16.000 aan Diderica Cornelia van der Kloot, wonend Van Stolkweg 26. Al sinds 1904 dreven haar twee zusters een goed lopend pension in Hotel Buwalda, Van Stolkweg 14, op de hoek van het 'Kanaalweggetje'. In 1918 verkochten ze Hotel Buwalda⁷. Diderica Cornelia zal



De voorgevel vóór en na de verbouwing in 1916 tot Villa Wilhelmina. (Dienst Bouwen en Wonen, Collectie Bouwtekeningen)

daarin meegewerkt hebben, en als dépendance van Hotel Buwalda in Van Stolkweg 26 pensiongasten ondergebracht hebben. De dames Van der Kloot konden hun bedrijf nu uitbreiden met Van Stolkweg 28.

Villa Wilhelmina

Kennelijk was Villa Remembrance toen aan een 'facelift' toe. Aan alle kanten wordt aan de villa veranderd en vergroot: de eenvoudige erker aan de rechterzijde voor wordt in steen herbouwd tot een vooruitspringende gevel met een dakopbouw; aan de achterzijde wordt een serre aangebouwd met een balkon daarboven, en langs de linkerzijde wordt een smalle aanbouw geplakt, waarin beneden een dienstingang en provisiekamer komen, en daarboven een wc en badkamer, met een platje op de tweede etage. De dakkapel wordt teruggebracht tot een paar kleine ramen. Voor de nieuwe gevel wordt cementsteen gebruikt. Na voltooiing krijgt het pand de naam Wilhelmina. Pension Wilhelmina - tot begin 1927 samen met Villa Mignon, Van Stolkweg 26 - draaide jarenlang onder leiding van mejuffrouw Diderica C. van der Kloot, totdat zij op last van de Duitsers in mei 1943 moest evacueren, net als alle andere bewoners van het Van Stolkpark. Hoewel juffrouw Van der Kloot al in november 1947 was overleden verkochten haar erfgenamen pas op 30 oktober 1952 Villa Wilhelmina voor

f 28.750 aan Theodorus Hendrik Sorel, koopman van beroep, die toen al enkele jaren op dit adres woonde⁸.

Theodorus Hendrik Sorel

Theo Sorel zag op 18 januari 1909 in Den Haag het levenslicht als derde van de zes kinderen van Jacobus Sorel, winkelier in manufacturen in de Van der Vennestraat, en Clasina Jacoba Schravemade. Vader Sorel kon maar met moeite het hoofd boven water houden: tot tweemaal toe werd hij failliet verklaard. Een ontspannen jeugd zullen de kinderen niet gehad hebben. De ondernemende Theo werd vertegenwoordiger en trok op zijn eenentwintigste het huis uit. Nadat hij korte tijd op een kamertje in het HTO (Haags Tehuis voor Ongehuwde mannen) op de hoek van de Rijswijkseweg en de Laakkade had gewoond, verhuisde hij al op 3 november 1930 naar de Schuitengeweg op Scheveningen. Daar kwam hij in huis bij het echtpaar Arie van Dam en Maria van der Stel ('oom Arie' en 'tante Marie'), vroegere burens uit de Van der Vennestraat, die toen zelf nog maar enkele maanden op de Schuitengeweg woonden. In de wintermaanden werkte Van Dam als decoratieschilder, in de zomermaanden dreef hij samen met zijn vrouw een consumptietent op het strand, onder aan de trap bij Seinpost.

Technisch Handelsbureau Th.H. Sorel⁹
Op 23 oktober 1933 richtte Theo Sorel

het Technisch Handelsbureau Th.H. Sorel op. In 1941 - na zeven jaar hard werken bedroeg het bedrijfskapitaal f 10.000. Het bureau had de vertegenwoordiging van Fischer kogellagers Lohmann drijfwerken, Siemens elektrische gereedschappen, Riementechniek Schneider, buigzame assen, slijpschijven en handel in kogellagers en diverse technische artikelen.

Inmiddels was Sorel met de Van Dams, die hij inmiddels als zijn pleegouders was gaan beschouwen, van de Schuitengeweg verhuisd naar het adres Haringkade 21. Op 1 mei 1941 werd de Firma Van Dam & Sorel, Exploitatie Consumptietent en Technisch Handelsbureau opgericht met A. van Dam en Th.H. Sorel als vennoten. Door de ontruiming van Scheveningen op last van de Duitsers moesten de Van Dams en Sorel in juli 1943 verhuizen. Het Technisch Handelsbureau verhuisde naar het adres Louise de Colignystraat 17, de vennoten naar de Hoornbruglaan 39 in Rijswijk. Bij het bombardement op het Bezuidenhout werd het zakenadres volledig verwoest en deed Sorel de zaken voorlopig vanuit zijn huisadres. Na de oorlog bood de gemeente Den Haag als compensatie voor het verloren gegane kantoorpand Sorel een keuze uit leegstaande panden in de voormalige vesting Scheveningen aan. Het eerste pand dat hem werd aangeboden was Parkweg 15, de voormalige Emmakliniek. Aantrekkelijker vond hij Van Stolkweg 28,

waar hij niet alleen zijn zaak vestigde, maar ook zelf ging wonen, en de Van Dams in huis nam. Op 31 oktober 1947 werd het Handelsbureau officieel op Van Stolkweg 28 gevestigd. Enige dagen daarna werd de exploitatie van de consumptietent aan het strand overgedragen aan de heer A. de Rooy. Na het overlijden van Arie van Dam in mei 1949 werd zijn vrouw - Tante Marie - in zijn plaats als vennoot in het Handelsbureau opgenomen. Het bureau floreerde. In januari 1957 werd het bedrijf omgezet in een naamloze vennootschap, met als directeur Th.H. Sorel en als commissaris mevrouw M. van Dam-van der Stel. Het maatschappelijk kapitaal was f 100.000, waarvan f 40.000 geplaatst werd.

Op 1 juli 1961 verhuisde Sorel naar Nootdorp, en met hem mee mevrouw Van Dam. Zij overleed in 1978, 95 jaar oud, tot haar laatste snik door Sorel verpleegd.

Sorel was niet in de eerste plaats naar Nootdorp verhuisd, omdat hij zijn woonruimte aan de Van Stolkweg nodig had als kantoor voor zijn steeds verder groeiende Technisch Handelsbureau. Hij wilde niet langer tegenover het VCL wonen, nadat Villa Insulinde (Van Stolkweg 33) was afgebroken en vervangen door een weinig fraai complex gymzalen¹⁰. Ook al heeft het Handelsbureau de magazijnruimte, die het in 1974 huurde in de kort tevoren gesloten apotheek aan de Kanaalweg 53, in 1988 weer afgestoten, het bedrijf is nog steeds

springlevend, getuige de uitstalling van allerhand kogel- en rollagers en wat dies meer zij in Van Stolkweg 28.

Anneke Landheer-Roelants

Noten:

1. Kadaster 's-Gravenhage. Eigendomstitels dl. 658, nr. 21.
2. Van Stolkparkkoerier 38, december 1987, p. 1.
3. Van Stolkparkkoerier nr. 52, juni 1952, pp. 13 en 18/19.
4. Kadaster 's-Gravenhage. Eigendomstitels dl. 618, nr. 19.
5. Kadaster 's-Gravenhage. Eigendomstitels dl. 1052, nr. 61.
6. Kadaster 's-Gravenhage. Eigendomstitels dl. 1051, nr. 26.
7. Van Stolkparkkoerier 50, december 1990, pp. 41-44.
8. Kadaster 's-Gravenhage. Eigendomstitels dl. 3081, nr. 139.
9. Kamer van Koophandel, Handelsregister 1933-1995.
10. Van Stolkparkkoerier nr. 23, oktober 1984, p. 4.

Bij het heengaan van Theo H. Sorel, mede-oprichter en eerste penningmeester van de wijkvereniging 'Van Stolkpark'

Voor het laatst kwam de heer Theo H. Sorel op dinsdag 28 maart door zijn geliefd Van Stolkpark, voordat wij van hem afscheid moesten nemen op de juist buiten onze wijk gelegen Algemene Begraafplaats aan de Kerkhoflaan.

Sinds de heer Sorel zich kort na de oorlog vestigde in Villa Wilhelmina, Van Stolkweg 28, hechtte hij zich aan het Van Stolkpark en wond hij zich op over bouwplannen die het karakter van de wijk aantastten. Zo nam hij fel actie tegen het slopen van Villa Insulinde - Van Stolkweg 33 - en de daarop gevolgde uitbreiding van het VCL met een gymzaal pal tegenover zijn huis en kantoor, aan het eind van de jaren '50, vooral toen bleek, dat er nog een tweede gymzaal bovenop werd gebouwd, in strijd met het goedgekeurde bouwplan. Hem werd wel recht gedaan, maar daardoor kon de bouw van de foelieijke uitbreiding niet meer ongedaan worden gemaakt. Teleurgesteld over deze afloop verhuisde Sorel enkele weken later naar Nootdorp.

Toen in het begin van de jaren zeventig de uitbreiding van Sandhaghe en de bouw van Duinrust een nieuwe inbreuk

op het karakter van de wijk dreigde te maken, nam Sorel de strijdbijl weer op. Ook bood hij financiële ondersteuning aan voor de oprichting van de Wijkvereniging 'Van Stolkpark'. Het sprak vanzelf dat bij de officiële start Sorel de eerste penningmeester werd. Na afloop van twee perioden van vier jaar trad hij af en werd hij tot erelid benoemd (zie ook Van Stolkparkkoerier nr. 12, juni 1982, p. 1). Ook daarna stak hij zijn levendige belangstelling voor de wijk niet onder stoelen of banken.

Zoals in het artikel over Villa Wilhelmina in dit nummer uitvoerig is beschreven, bouwde Sorel van jongsaf aan, geheel zelfstandig, een goed lopend Technisch Handelsbureau op. Hij was een 'self made man' in de ware zin des woords. En meer dan dat. De fors gebouwde Sorel was ook een actief padvinder en een liefhebber van de natuur. Verder hield hij van muziek, in zijn jeugd had hij piano- en zanglessen genomen. Zijn zakelijke bezoeken in het buitenland stemde hij zo veel mogelijk af op mogelijkheden theaters in Wenen, München, Salzburg en Bayreuth te bezoeken. En om wat dichterbij huis te blijven, hij was een veelvuldig bezoeker



van concerten in Den Haag en elders in de Randstad.

Allengs dwongen zijn steeds slechter wordende ogen Sorel zich wat terug te trekken uit zijn Handelsbureau. Maar nog regelmatig was hij te vinden in het huis naast zijn bureau, bij mevrouw Mac Gillavry. Zijn laatste maanden werd hij liefdevol verzorgd in het verpleegtehuis Mechropa aan de Scheveningseweg, waar hij op 21 maart 1995 is overleden. Als bewoners van het Van Stolkpark zijn wij veel en oprechte dank verschuldigd aan de beminlijke Theo Sorel.

Mr. Ton Landheer, voorzitter

Over bouwen, breken en behouden

In de afgelopen 12 maanden wisselden opvallend veel huizen in het Van Stolkpark van eigenaar. Jammer genoeg gingen hierdoor ook vele jarenlange, vriendschappelijke contacten verloren, in elk geval werden ze minder. Gelukkig verliepen al die wisselingen verder eigenlijk probleemloos. De meeste nieuwe bewoners kozen bewust voor onze wijk, heel vaak vanwege vroegere banden. Zij handelden daar ook naar. Zij pasten binnenshuis natuurlijk het nodige aan hun wensen aan, vaak ook richtten zij de tuin anders in, maar het uiterlijk van de huizen bleef goed bewaard.

Dat neemt niet weg, dat het behoud van het karakter van de wijk toch een voortdurende zorg van het bestuur blijft. Dat gold ook voor de drie villa's aan de Parkweg, die tot aan de zomervakantie vele jaren in gebruik waren bij de Franse school. Gelukkig werden in die tijd nooit ingrijpende verbouwingen uitgevoerd, zodat de oorspronkelijke situatie niet was aangetast. Hierdoor was het heel aantrekkelijk voor de nieuwe eigenaren deze panden hun woonbestemming terug te geven. Niet alleen voor de beide eigenaren, maar voor alle bewo-

ners van het van Stolkpark was 15 december 1994 daarom een belangrijke dag. Op nummer 16 betrof de nieuwe bewoner Villa Cécile en voor nummer 19 gaf de Dienst Bouwen en Wonen die dag vergunning af voor de verandering van Villa Carolina in drie zelfstandige woningen met berging.

Voordat het zover was, moest bij Villa Cécile veel - en kostbaar - achterstallig onderhoud worden weggewerkt, naast een bescheiden aanpassing aan de eisen van de nieuwe bewoners. Ook werd de eveneens nogal verwaarloosde tuin heringericht en werd op de afscheiding van de tuin met de Parkweg een nieuw gesmeed ijzeren hek geplaatst. Wie het resultaat van alle bouwactiviteit in deze villa heeft mogen aanschouwen zal het met ons eens zijn, dat we dolgelukkig zijn, dat de gemeente hier het bestemmingsplan gehandhaafd heeft en geen medewerking heeft willen geven aan vervanging van deze villa door 'nette eengezinswoningen'. Niet zonder reden verleende het rijk dit pand kort geleden de status van Rijksmonument. Ook over de aanpak van Parkweg 19 kunnen we tot nu toe heel tevreden zijn. Ook hier geen afbraak van een beeldbepalende villa, maar een aantrekkelijk plan tot

splitsing van Villa Carolina in drie aantrekkelijke woonhuizen met behoud van de monumentale hal. Nadat eerdere gegadigden hadden afgehaakt kon dezerzijds contact gelegd worden tussen Hooghwolde Beheer B.V. en de Gemeente als eigenares van het pand. Nadat in de afgelopen maanden alle - vaak langdurige en ingewikkelde - procedures rond verwerving en bouwplan tot een goed einde waren gebracht, wordt nu gewerkt aan de voorbereiding van de daadwerkelijke bouwactiviteiten.

Luzac College

Over het derde pand, dat bij de Franse school in gebruik was en ook haar eigendom was, Villa Duinhof, Parkweg 9, zijn we tot nu toe minder gelukkig. Om te beginnen was het destijds al fors verbouwd om het geschikt te maken voor het gebruik als school. De grote achtertuin werd al eerder geheel met tegels verhard, in strijd met de toen nog geldende Verordening Van Stolkpark. Tot zover bracht de aankoop door het Luzac College weinig verandering. Nog maar nauwelijks had deze school echter in september het pand in gebruik genomen, of een plan tot uitbreiding van het gebouw met enkele kantoorruimten



Op vrijdag 17 maart gaf Wethouder Mr. P.G.A. Noordanus het startsein voor de lang verbeide bouwactiviteiten door de onthulling van het reclamebord 'Gezicht op Madurodam'. Bij die gelegenheid spraken voorzitter Ir. C. van de Kerk en directeur E.M. Bierens beiden hun erkentelijkheid uit over de bemiddelende rol, die de voorzitter van de Wijkvereniging 'Van Stolkpark' heeft vervuld om de aanvankelijk tegengestelde belangen van omwonenden en Madurodam tot het nu bereikte positieve resultaat te brengen. (Foto Madurodam)

werd rauwelijks bij de dienst Bouwen en Wonen ingediend. Amper was de inkt opgedroogd van ons bezwaarschrift tegen dit plan wegens strijdigheid met het bestemmingsplan, of Luzac voelde zich geroepen vergunning te vragen voor de plaatsing van 'tijdelijke kantoreenheden' in de tuin. Onnodig te schrijven, dat we daar helemaal niet voor voelden. Gelukkig zag de Gemeente dat plan ook niet zitten en werd het afgewezen. Intussen is er wel contact geweest van Luzac en de Gemeente met een vertegenwoordiging van het bestuur. Bij die gelegenheid hebben wij nog eens uiteengezet, dat hier in onze gedachtengang maar één weg openstond, handhaving van het bestemmingsplan. Niet zonder reden stelt de Wijkvereniging zich mede tot doel behoud van het karakter van de wijk. Aangezien de Gemeente desondanks van mening blijft, dat het verzoek van Luzac moet worden ingewilligd, hebben wij nu ook formeel bezwaar tegen het plan aangetekend, wegens verzwaring van de eerder toegestane afwijking van het bestemmingsplan.

Nu we het toch over de Parkweg hebben, op 31 januari heeft - eindelijk - de gemeentelijke Commissie Beroep- en bezwaarschriften zich gebogen over onze bezwaren tegen de vervanging van de oorspronkelijke, massieve houten balkonhekken door 'eigentijdse' iele metalen hekken van het pand Parkweg 2/2a. Dit betekent, dat we hier ruim een jaar op behandeling van het bezwaarschrift hebben moeten wachten. We waren teleurgesteld over het oordeel van de commissie, vooral omdat onlangs in een soortgelijke zaak de gemeente zelf wel herstel van de oorspronkelijke situatie heeft geëist, terwijl ze dat bij Parkweg 2/2a juist had geweigerd. Het gaat hier immers om een wezenlijk onderdeel van een beeldbepalend pand in een beschermd stadsgezicht. Daarom hebben wij op 13 april beroep aangetekend tegen het besluit van de gemeente ter zake.

'Portocabins alom', schreven wij aan de Gemeente, nadat wij vernomen hadden dat er bij de MAB plannen waren op het achterterrein van Van Stolkweg 16 (Kanaalweg 11) tijdelijke kantoreenheden te plaatsen. Wij hebben ook hier aandacht gevraagd voor handhaving van

het bestemmingsplan. Verder maakten wij de Gemeente er opmerkzaam op, dat het pand Van Stolkweg 3 ten onrechte als kantoor te koop werd aangeboden, hoewel er een woonbestemming op rust. De Gemeente heeft dit bezwaar erkend met haar brief van 19 oktober 1994 en de betrokken makelaars daarvan op de hoogte gesteld. Het begin van de bouwactiviteiten bij Madurodam was voor ons aanleiding nog eens de aandacht te vragen voor verbetering van de verlichting van het fietspad langs de Haringkade, voor de inrichting van het achterterrein en de afscherming van een weg voor het werkverkeer om schade aan het bos te voorkomen.

In maart van dit jaar ontvingen wij op ons verzoek van de Gemeente nadere inlichtingen over de plaatsing van een vrijheidsklok bij het Indisch monument aan de Waterpartij. Tegen de plaatsing op zichzelf hadden wij natuurlijk geen bezwaar. Wel hebben wij gevraagd de beplanting rond de klok aan de zijde van het fietspad nog wat aan te passen.

Ten slotte leidden vragen onzerzijds bij de Gemeente over de verwaarlozing en vervuiling van de zogenaamde 'Berlagentantaarns' ertoe, dat binnenkort een begin gemaakt wordt met het inhalen van het achterstallig onderhoud. Tot nu bleef het onderhoud tot een verfbeurt eens in de zes jaren beperkt. Inmiddels heeft de dienst Stadsbeheer de beschikking gekregen over een budget van f 250.000 voor periodiek onderhoud en herstel van waardevolle historische palen. Zoals bekend zijn de meeste lichtmasten in het Van Stolkpark 'Berlagentantaarns'.

Verhardingen

Een hoofdstuk apart vormt het verharde van vele voor- en achtertuinen in het Van Stolkpark. (Voor)tuinen mogen, zoals bij veel bewoners niet bekend blijkt te zijn, volgens het bestemmingsplan niet verhard worden voor meer dan 30% van de oppervlakte, achtertuinen mogen in het geheel niet worden verhard. Het bestuur acht handhaving van het bestemmingsplan op dit punt van veel belang voor het behoud van het open, groene karakter van de wijk.

Helaas dachten het SPC en de Gemeente daar bij de tuin achter Duin-

weg 18 anders over. SPC bracht begin 1993 zonder toestemming een te ruime verharding aan en de Gemeente weigerde daar tegen op te treden. Ook ons schriftelijk verzoek van 25 januari 1993 terzake bestuursdwang toe te passen werd niet gehonoreerd. Het bezwaarschrift, dat wij vervolgens indienden werd twee jaar later(!), op 14 februari 1995, behandeld door de Commissie beroep- en bezwaarschriften. De commissie bleek het met ons eens, dat de Gemeente de door haar vastgestelde voorschriften ook zelf dient na te leven. Burgemeester en wethouders konden zich met het advies van de commissie verenigen en verklaarden ons bezwaarschrift gegrond. Bovendien werd de directie van SPC Sandhaghe gelast de verharding in de achtertuin zes weken na verzending van de brief van 4 april 1995 ongedaan te maken. Als hieraan geen gevolg zou worden gegeven, zou de verharding van gemeentewege worden verwijderd op kosten van Sandhaghe.

Dit besluit laat niets aan duidelijkheid te wensen over en zal ons zeker van pas komen bij het openhouden van andere tuinen, die ten onrechte zijn verhard.

Ton Landheer

Reclamesleepvliegen (slot)

'Nog net op de valreep', schreven wij vorig jaar juni, 'nam de Tweede Kamer tijdens zijn laatste vergadering voor de verkiezingen - op initiatief van de heer A. de Jong - vrijwel met algemene stemmen een motie over het reclamesleepvliegen aan: niet meer op zondag!' Wat wij hoopten, dat de demissionaire ministers de bijgestelde regeling nog snel zouden willen tekenen, gebeurde niet. Het duurde nog tot 26 oktober 1994, dat de Regeling Reclamesleepvliegen werd vastgesteld door de nieuwe Minister van Verkeer en Waterstaat, mevrouw A. Jorritsma-Lebbink. Een kort geding, dat op 15 december 1994 door de Vereniging van Nederlandse Luchtvaartondernemingen en 14 anderen werd aangespannen bij de President van de arrondissementsrechtbank in Den Haag, bracht geen verandering. Deze zomer zullen we dus op zondag rustig buiten kunnen zitten als het mooi weer is.

Ton Landheer

Bij de 50e herdenking van de Bevrijding

Sporen van de oorlog

'Ik zou wel eens onder de Belvédère willen kijken', zei onze jongste dochter, nadat zij in 'Van verdediging naar bescherming. De Atlantikwall in Den Haag' gelezen had, dat daar nog een betrekkelijk gaaf bewaard groot commandocentrum van de Duitsers onder het zand verborgen ligt.

Führer der Schnellboote op de Belvédère

Een bezoek aan het commandocentrum is dus uitgesloten. Een duidelijke beschrijving is er wel van te geven. Het is één van de resultaten van een bijna tienjarig onderzoek in archieven en in het veld van Ir. H.A. Ambachtsheer met medewerking van Ing. C.J. van Harmelen, die onlangs gepubliceerd werden in 'Van Verdediging naar bescherming. De Atlantikwall in Den Haag' (VOMreeks 1995-1).

Snellboot was de Duitse benaming voor motortorpedoboot (MTB), een type schepen, dat vooral opereerde in ondiepe wateren die minder geschikt waren voor onderzeeboten, zoals de Noordzee, het Kanaal en de Oostzee, maar ook de Middellandse Zee. Op 20 april 1942 werd de *Kapitän zur See* (later *Kommodore*) Rudolf Petersen belast met de toen nieuwe functie van

Führer der Schnellboote. Op die post was hij verantwoordelijk voor alle in Europa opererende motorpedobootflottiljes. Zelf stond hij rechtstreeks onder het opperbevel van de Duitse zeemacht. Met zijn staf vestigde hij zich op Scheveningen. Het is niet duidelijk, of hij toen direct zijn intrek nam in het Van Stolkpark. De aanduiding 'F.d.S.', *Führer der Schnellboote*, komt voor het eerst voor op een kaart van 29 maart 1943. Op 8 december 1943 waren alle objecten gereed, zes bunkers op de Belvédère bij de samenkomen van de Belvédèreweg en de Duinweg en twee in het Westbroekpark voor het zendstation van de F.d.S. (nu in gebruik bij de Dienst Stadsbeheer).

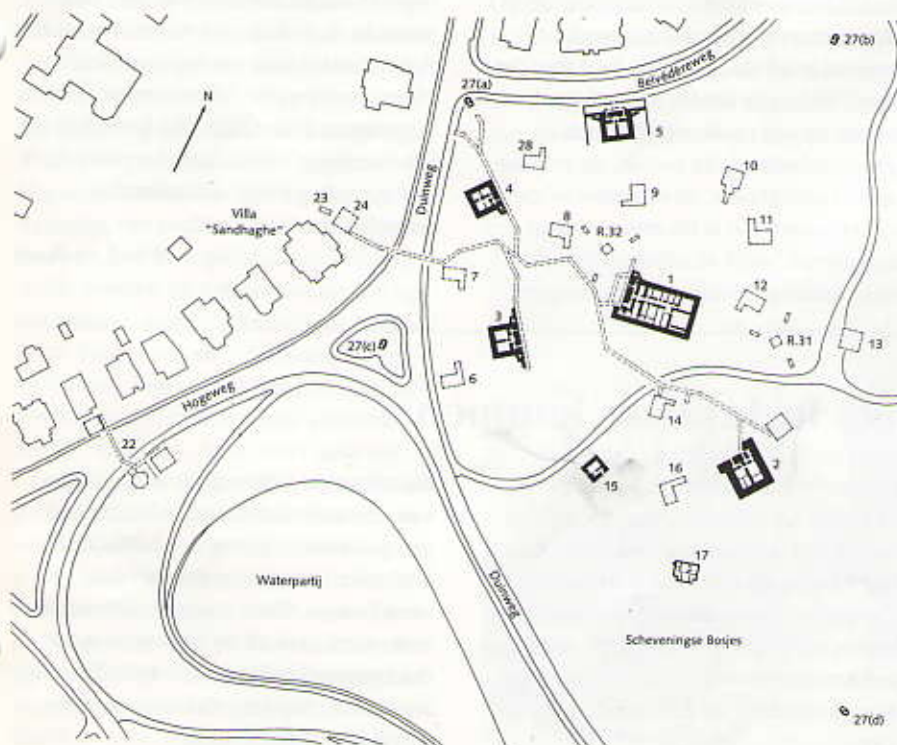
Kort voordat het hoofdkwartier van de F.d.S. in het najaar van 1944 naar Sengwården bij Wilhelmshafen (Noord-Duitsland) werd verplaatst, bedroeg de sterkte van de staf hier 24 officieren, 36 onderofficieren en 135 manschappen.

Redelijk gaaf bewaard

Het voormalige commandocentrum van de F.d.S. is één van de negen min of meer complete bunkercomplexen, die in Den Haag zijn overgebleven. Op de nabijverdediging (Tobruks) en de opstellingen voor luchtafweergeschut na

bestond dit complex uit geheel of grotendeels ondergronds gelegen werken. De twee commandoposten (1 en 2) waren de belangrijkste objecten. In de grootste van de twee (1) bevond zich een groot aantal werkvertrekken. Zoals op de hierbij afgedrukte kaart is te zien waren zij met een overdekte loopgraaf met elkaar verbonden, evenals met een groepsonderkomen (3) en een keuken (4). Langs de Belvédèreweg lag nog een groepsonderkomen (5). Alle overige ondergrondse werken hadden ondersteunende functies. Het stelsel van overdekte loopgraven leidde ook, onder de Hogeweg door, naar een schuilplaats (24) naast Villa 'Sandhaghe'. De nabijverdediging werd onder andere vanuit de vier 'Tobruks' (27 a, b, c en d) gevoerd. Zes lichte opstellingen voor luchtafweergeschut verzorgden de luchtverdediging. Naast vijf verspreid gelegen complexen (18 tot en met 22) stond er nog één centraal op het hoogste punt van de Belvédère.

Bovendien was een aantal huizen in het Van Stolkpark door de F.d.S. in gebruik genomen, misschien al voordat met de bouw van de bunkers werd begonnen: Belvédèreweg 13 tot en met 21, Duinweg 22, 24, 25 en 37 en Hogeweg 8 tot en met 18, waarbij Villa 'Sandhaghe'



- 1 commandopost 8605/V 149 (R.10)
- 2 commandopost 8706/610 (R.11)
- 3 groepsonderkomen 8707/622 (R.8)
- 4 keuken 8708/645 (R.7)
- 5 groepsonderkomen 8707a/622 (R.12)
- 6 woonschuilplaats
- 7 woonschuilplaats
- 8 woonschuilplaats
- 9 woonschuilplaats
- 10 watervoorraad
- 11 woonschuilplaats
- 12 woonschuilplaats
- 13 opstelling luchtafweergeschut
- 14 woonschuilplaats
- 15 bunker voor watervoorziening 8709/675 (R.9)
- 16 woonschuilplaats
- 17 watervoorraad (R.29)
- 22 opstelling luchtafweergeschut (R.42)
- 23 watervoorraad
- 24 schuilplaats
- 25 onderkomen 8775/668 (S.17)
- 26 machinebunker 8774/V 192 (S.16)
- 27(a) Tobruk (R.23)
- 27(b) Tobruk
- 27(c) Tobruk
- 27(d) Tobruk
- 28 watervoorraad

- R.2 onbekend werk
R.31 mast-en tuifunderingen
R.32 mast-en tuifunderingen

(Hogeweg 18) een centrale rol vervulde. Een Engelandvaarder, die op 29 april 1943 uit Nederland vertrok, maakte er in elk geval melding van dat 'Sandhaghe' streng bewaakt werd. (Ter zijde mag hier nog wel worden vermeld, dat in die tijd Hogeweg 6 in gebruik was bij de Duitse contra-inlichtingendienst, die vanuit dat pand het beruchte England-spiel speelde).

Actievoeren hier al vroeg ontwikkeld

Na de bevrijding in mei 1945 kwam het opruimen van grote verdedigingswerken, die duidelijk hinder veroorzaakten, zoals de tankmuur op de Boulevard, geleidelijk op gang. Om een bunker, die niet echt in de weg stond, gesloopt te krijgen, was geduld een schone zaak. Dat hebben de bewoners van Belvédèreweg 15 tot en met 21 destijds wel geweten. Al in 1946 stelde Gemeentewerken een bestek op voor gedeeltelijke sloop van de voormalige gecamoufleerde groepsschuilplaats (5) op de Belvédèreweg. Na sloop zou de rest van deze bunker geheel in het talud van de Belvédère worden opgenomen. Voor Gemeentewerken vormde de aanleiding dit bestek op te stellen een klacht van de bewoonster van Belvédèreweg 17, dat de bunker zoveel aantrekkingskracht uitoefende op kinderen, die daardoor de rust in de buurt verstoorden. In 1947 weigerde het Rijk de door de gemeente gevraagde vergoeding, omdat het sloopwerk niet van voldoende algemeen belang was. Ondanks herhaalde verzoeken in 1947, 1955, 1956, 1959 en 1960 bleef het Rijk weigeren. Pas in 1961 zwichtte het Rijk voor het argument dat de bunker een gevaar vormde voor de spelende jeugd. De sloop kostte toen wel f 17.145, aanzienlijk meer dan de f 10.500, waarvoor het werk in 1946 was begroot.

Met het opruimen, dichtmetselen, afdekken met zand en beplanten van honderden objecten elders in de stad, inclusief de Belvédère, hadden Gemeentewerken en Gemeenteplantsoenen heel wat minder te stellen gehad. Dat werk was in december 1945 al klaar. Toen in de loop van 1993 de aannemer bij ingrijpende bouwwerkzaamheden aan het huis Hogeweg 8 in de voortuin onverwacht stuitte op het onderkomen, dat bij de open opstelling nr. 22 in het talud van de Waterpartij had behoord, werd dat simpelweg bij de kelder van dat huis getrokken.

Twee nieuwe boeken en twee tentoonstellingen

'Van verdediging naar bescherming. De Atlantikwall in Den Haag' is echt een boek voor fijnproevers, dat met zijn 283 pagina's, 371 foto's en bouwtekeningen en een groot aantal kaarten een duidelijk beeld geeft van de geschiedenis, de huidige toestand en de cultuurhistorische betekenis van de voormalige Duitse verdedigingswerken uit de Tweede Wereldoorlog en van de sporen, die deze verdedigingswerken hebben achtergelaten op de stedenbouwkundige ontwikkeling.

'Den Haag in de Tweede Wereldoorlog' is wel bedoeld om een compleet overzicht te geven van onze stad tijdens de Duitse bezetting, maar in bijna 300 bladzijden kan toch niet alles aan de orde komen wat toen is gebeurd. Daarom heeft de schrijver, Bart van der Boom (31), zijn studie in hoofdzaak gericht op vijf onderwerpen: het gemeentebestuur, de politie, de evacuatie en vestingbouw, de jodenvervolgung en het verzet. Zo is hij erin geslaagd een fascinerend beeld te schetsen van de wijze, waarop bestuurders en burgers

zich door de moeilijkheden trachtten heen te slaan. Dit rijk geïllustreerde boek met vele nieuwe gegevens paart een hoge wetenschappelijke waarde (het is ook als proefschrift voor de Rijksuniversiteit Leiden verschenen) aan een boeiende schrijfstijl.

Beide boeken zijn te koop voor f 49,50 bij de boekhandel, zoals o.a. Paagman hier in de buurt; 'Van verdediging naar bescherming' (VOM-reeks 1995 - 1) bovendien bij het Haags Historisch Museum en het Gemeentelijk Informatiecentrum.

Van 15 mei tot eind juni of eind augustus - dat staat nog niet vast - organiseert het Haags Gemeentearchief in zijn nieuwe behuizing in het Nieuwe Stadhuis, Spui 70, de tentoonstelling 'De meidagen van 1940 en 1945'. Twee keer immers was de maand mei het toneel van de 'oorlog'. De tentoonstelling geeft een sober, maar indringend beeld van deze twee maanden, aan het begin en aan het eind van de bezetting, o.a. aan de hand van nog niet eerder gepubliceerde foto's van particulieren. De tentoonstelling is dagelijks te bezichtigen van 9.30 - 17.00 uur, behalve op zon- en feestdagen.

In Museum Scheveningen is tot eind augustus de tentoonstelling 'Scheveningen in oorlogstijd' te zien. Met een beperkt aantal foto's wordt duidelijk gemaakt, hoe diep de evacuatie naar de Achterhoek en de vestingbouw in de 'Stützpunktgruppe Scheveningen' hebben ingegrepen in het dagelijks leven van de Scheveningse bevolking. Het museum is van maandag tot en met zaterdag geopend van 10-17 uur.

Ton Landheer

Getekend - Nederlanders in Japanse kampen

Geen stad in ons land heeft zulke sterke banden met het voormalige Nederlands Indië als Den Haag. Ook veel bewoners van het Van Stolkpark hebben een hier niet altijd begrepen verleden in Indië, vooral als het gaat om de Japanse bezetting tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Het onvrijwillig verblijf in Japanse kam-

pen in Nederlands Indië, Siam, Birma en Japan kan niet aangemerkt worden als een wat lang uitgevallen vakantie. Integendeel, in alle kampen was er sprake van een strak, wreed regiem, waarin mensenrechten aan alle kanten geschonden werden. Vele geïnterneerden overleefden de kamptijd dan ook niet.

Na afloop van de oorlog werden vele van de overlevenden naar Nederland gerepatriëerd - al was het 'vaderland' Nederland soms nog nimmer eerder aanschouwd. Daar wachtte niet iedereen een warm onthaal en begrip voor de doorstane ellende, maar bagatellisering, zoals de opmerking dat in Indië niemand kou geleden had.



Een kind op zelfgemaakte kleteks (tekening T. Robson-Augustijn).

Aanpassen aan het Nederlandse leven was de boodschap. Pas in de jaren zeventig werd duidelijk dat het kampeven scherpe sporen had achtergelaten, waar ook na de oorlog uit vroegere kampbewoners geboren kinderen psychische problemen van ondervinden.

In het kader van vijftig jaar vrijheid heeft het Museon een fijnzinnige selectie tentoongesteld uit de ongeveer 3000 tekeningen en voorwerpen uit de Japanse kampen, die het in de loop van de tijd heeft verzameld. Wat het Museon bijeenbracht is echter maar een klein gedeelte van wat er ooit vervaardigd werd: veel is verloren gegaan bij inspectie door de Japanners of bij veelvuldige verhuizingen en torpedering. De tentoongestelde tekeningen geven een summier, maar treffend beeld van de situatie in de kampen, die van kamp tot kamp verschilden: een voormalig cavalerie-instructiekamp verschilt

hemelsbreed van een vroegere kloosterschool. Wat in alle tekeningen tot uiting komt is dat het leven doorging, en de wijze waarop er voor alledaagse bezigheden, zoals koken en wassen, geïmproviseerd moest worden.

De tentoonstelling, die te zien is tot 3 september, is daarom zeker ook een bezoek van mensen, die niet in Japanse kampen hebben verbleven, alleszins waard. Het Museon, Stadhouderslaan 41, Den Haag, is geopend van dinsdag tot en met vrijdag van 10-17 uur en op zaterdag, zondag en feestdagen van 12-17 uur.

Bij de tentoonstelling verscheen een boek, waarin alle geëxposeerde tekeningen zijn opgenomen. Voor deze uitgave is veel speurwerk verricht om aan gegevens van de tekeningen te komen. Het boek is in het Museon te koop voor f 35,=.

Anneke Landheer

Van de boekenplank

Voor degenen, die het in hun historische belangstelling graag dicht bij huis zoeken, zijn sinds juni 1994 - toen wij voor het laatst de nieuwe aanwinsten bespraken - drie interessante uitgaven verschenen, over de juist buiten onze wijk gelegen R.K. Begraafplaats Sint Petrus Banden aan de Kerkhoflaan, over 'De bewoners van de Alexanderhof' en over het Statenkwartier in oude foto's.

De R.K. Begraafplaats werd aangelegd vlakbij de pas geopende Algemene Begraafplaats, in het gebied waar ook de joden van oudsher hun begraafplaats hadden. 165 Jaar geleden, op 4 januari 1830, werden de eerste twee doden op het nieuwe, nog kale katholieke kerkhof in de duinen tussen Scheveningen en Den Haag begraven. Vooral de koepelvormige begraafplaatskapel van architect A. Tollus en de in 1884 naar een ontwerp van architect W.B. van Liefland gebouwde galerij zijn hier de moeite van een bezoek waard, naast de vele markante grafmonumenten. In de door de gemeente uitgegeven VOM-reeks 1994 nummer 3 beschreven Drs. C.J.J. Stal en Drs. H.P.R. Rosenberg over geschiedenis en architectuur van Sint Petrus Banden. Met deze publikatie - die is

verlucht met tal van veelal gekleurde afbeeldingen en f 15,50 kost - zijn nu alle drie de historische begraafplaatsen in deze omgeving beschreven. In VOM-reeks 1989 nummer 1 (uitverkocht) kwamen geschiedenis en inventarisatie van de grafmonumenten op de Gemeentelijke Begraafplaats aan de Kerkhoflaan aan de orde, en in VOM-reeks 1992-5 geschiedenis en restauratieverslag van de joodse begraafplaats aan de Scheveningseweg (nog verkrijgbaar).

Hoe Louis Couperus' tijdgenoten en hun opvolgers sinds de tweede helft van de vorige eeuw vorm gaven aan de huidige bebouwing van de wijk rond het Plein 1813, is levendig beschreven door D. Hillenius. Als derde in een serie van drie verscheen onlangs van zijn hand 'De bewoners van de Alexanderhof'. Evenals de beide andere panden, waarover Hillenius eerder schreef, de Sophiahof en de ooit als manege voor Koning Willem II gebouwde latere Willemsskerk, is de Alexanderhof nu als



kantoor in gebruik bij de VNG, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Er staan tal van wetenswaardigheden in over Indiëgangers, staatsraden, ministers en anderen. 'De bewoners van de Alexanderhof' kost f 21,50 en kan telefonisch besteld worden bij de VNG, telefoon 373 88 88.

Met gebruikmaking van veelal nog niet eerder gepubliceerde foto's riep Wim de Koning Gans een duidelijk beeld op van het Statenkwartier tussen 1895 en 1945. Vermeldenswaard is, dat de bouw van het Statenkwartier tussen 1900 en 1915 samenviel met een bloeiperiode van de fotografie. De samensteller, in het dagelijks leven conservator foto's bij het Haagse Gemeente-archief, deed een geslaagde keuze uit de vele fraaie stadsgezichten, interieurfoto's en portretten van wijkbewoners in hun huis of tuin.

De bijschriften bij de foto's en de inleiding geven veel informatie over het ontstaan van de wijk en over de vroegere bewoners. 'Statenkwartier in oude foto's' is uitgegeven door Boekhandel Paagman en daar te koop voor f 49,50. Tegelijk met het Van Stolkpark en het Statenkwartier zijn nog zeven gebieden in onze stad door de gemeente bij het Rijk voorgedragen als beschermd stadsgezicht. Het was het resultaat van het onderzoek, dat in Den Haag tussen 1987 en 1990 werd verricht door medewerkers van de hoofdafdeling Monumentenzorg van de gemeente als onderdeel van het Monumenten Inventarisatie Project (MIP). Dat onderzoek vormde een onderdeel van een landelijke inventarisatie van de architectuur uit de periode 1850-1940. Den Haag kwam uit deze inventarisatie naar voren als één van de belangrijkste en gaafste ste-

den in ons land, waar het de jongere bouwkunst en stedenbouw betreft. In bestuurlijk opzicht heeft dit ertoe geleid, dat de ruimtelijke ordening binnen de beschermde stadsgezichten in Den Haag nu is toegewezen aan de wethouder, die ook de monumentenzorg in zijn portefeuille heeft, Drs. H.J. Meijer. Om de belangstelling voor de jongere bouwkunst en de kennis daarvan bij de burgers te vergroten is als onderdeel van het MIP onlangs gepubliceerd 'Architectuur en stedenbouw in Den Haag 1850-1940'. Het is geschreven door mevrouw Drs. B. Koopmans en is deel twaalf in een reeks van achttien delen, die elk een provincie of een van de vier grote steden tot onderwerp hebben. Het boek kost f 35,- en is in de boekhandel verkrijgbaar.

City - Pier - City

Altijd best wel spannend, zo'n groot evenement door je eigen wijk, of zelfs door je eigen straat. Als we het geweten hadden, waren we misschien wel thuis gebleven om alle 10-kilometerlopers langs ons eigen huis te zien komen. Nu zagen we pas toen we aan kwamen fietsen aan de gigantische hoeveelheid pakjes Extran in de Bosjes en op de Gerbrandyweg, dat we iets spectaculairs gemist hadden. Ze lagen zelfs bij ons in de tuin en, hoewel de naam wel wat weg heeft van een middel dat de plantengroei bevordert, lijkt het me toch wenselijk om eerst de verpakking te verwijderen.

Onze voorzitter, Ton Landheer, die zelf aan de Gerbrandyweg woont, maar, zo is onze indruk, dit soort zaken en zelfs op een veel kleinere schaal al opgemerkt zou hebben, wanneer het in een afgelegen hoekje van de Scheveningse Bosjes plaats gevonden had - want zijn alertheid en opmerkingsgave zijn groot -, belde prompt de volgende ochtend naar zijn contactpersoon bij de gemeente en schreef een brief op poten naar de organisatoren van het evenement. En het werd dan ook de volgende middag al opgeruimd, zij het dat er voor diverse tuinen enige zelfwerkzaamheid was vereist.



Wegens zijn verdiensten als vrijwilliger, o.a. bij de Wijkvereniging 'Van Stolkpark' werd onze voorzitter, Mr. Ton Landheer, door Hare Majesteit benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau. De onderscheiding werd hem uitgereikt door Burgemeester Mr. Dr. A.J.E. Havermans tijdens een bijeenkomst in de Raadzaal aan de Groenmarkt (foto Hendriksen-Valk)

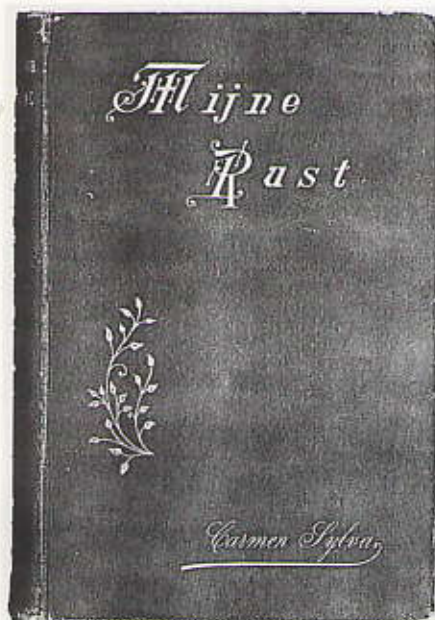
Ook schreef de Stichting Promotie Den Haag een brief naar het bestuur van de wijkvereniging terug met een uitleg van de vervuiling. Er waren wel containers neergezet bij de uitdeelpost (van de pakjes Extran), maar het was de bedoeling geweest, dat er 2-sloksbekers uitgereikt zouden worden. Per abuis zijn er pakjes uitgereikt en voordat de lopers die in hun vaart op

hadden, waren ze al voorbij de containers. En dan ga je niet teruglopen natuurlijk! De stichting belooft beterschap en communicatie voor het volgend jaar en, o ja, de volgende City-Pier-Cityloop is op zondag 31 maart 1996. Wie zou er dan reclame willen maken?

Maritus

Carmen Sylva

Met die naam verwierf koningin Elisabeth van Roemenië (1843-1916) bekendheid als romantisch dichteres. In het Van Stolkpark was ze een graag geziene gast bij scheepsbouwmeester en machinefabrikant Pieter Smit Jr. en zijn echtgenote Johanna Smit, die zelfs hun huis, Van Stolkweg 1 (nu de no.'s 1a, 1b en 1c) naar haar Carmen Sylva noemden, evenals bij het kunstschildersechtpaar Christoffel Bisschop en Kate Swift, die woonden op Villa Frisia, Van Stolkweg 13.



Onder de titel 'Mijne rust', naar Carmen Sylva, door Fiore della Neve, verscheen in 1886 een bundel gedichten van haar hand bij de uitgeverij H. Pijttersen Tzn. in Sneek, dat ik onlangs van vrienden ter inzage kreeg. Het is een alleraardigst in bruin linnen gebonden boekje, 240 pagina's dik, met een portret van koningin Elisabeth tegenover de titelpagina. In het hieronder afgedrukte eerste

gedicht van de bundel 'MOTTO' verklaart zij de naam Carmen Sylva:

MOTTO

't Lied beduidt *Carmen*, en *Sylva* het woud,
't Woudlied weerklinkt, frisch, oorspronkelijk en stout;
En dacht ik niet steeds aan mijn woud van weleer,
Dan zong ik sinds lang mijne lied'ren niet meer;
Ik luisterde ze af van het voog'lenkoor,
Al ruischend zong mij het woud ze voor,
Het kloppende hart vergat ze niet,
Ter ruste zingen mij woud en lied.

Anneke Landheer

Tips voor uw veiligheid

- Ramen en deuren goed afsluiten. Vergeet vooral niet w.c. raampjes, ramen en deuren van schuur, garage, kelder etc.
- Laat geen sleutels aan de binnenzijde van de sloten zitten.
- Ladders en andere dingen die inklimmen kunnen vergemakkelijken, wegzetten.
- Zet uw fiets altijd op slot.
- Laat 'schriklichten' - bij beweging aan- en uitgaande lampen aan de gevel monteren.



Burenhulp



Het nieuwe wijkhoofd, mevrouw A.A. Hiebendaal-van Rhijn

Wegens verhuizing uit het Van Stolkpark heeft mevrouw E.M. Braatvan Pelt afscheid moeten nemen als wijkhoofd van de Burenhulp. Namens de Algemene Burenhulp en de Wijkvereniging heeft mevrouw M.A.H. Davidson-Borgman tijdens de voorjaarsvergadering op maandag 3 april mevrouw Braat bedankt voor het vele werk, dat zij in de afgelopen tien jaar voor de Burenhulp heeft gedaan. Als aandenken aan het Van Stolkpark bood zij mevrouw Braat een mooie kamerplant aan. Eén van de nieuwe wijkbewoners, mevrouw A.A. Hiebendaal-van Rhijn, heeft zich inmiddels bereid verklaard de taak van wijkhoofd van de Burenhulp over te nemen.

De Algemene Burenhulp is een stedelijke organisatie van groepen vrijwilligers die actief zijn in een dertigtal wijken van de stad; in sommige wijken al 25 jaar. In het Van Stolkpark bestaat de Burenhulp deze zomer 15 jaar. De medewerkers van Burenhulp doen boodschappen bij ziekte, halen en brengen recepten en medicijnen, begeleiden naar de huisarts of ziekenhuis, brengen een bezoekje bij een eenzame, maken o.a. een wandeling met iemand die slecht ter been is, zijn behulpzaam bij het voeren van correspondentie, e.d. Behalve autovervoer, waarvoor een vergoeding wordt gevraagd, is de hulp gratis.

Wie geen familie in de directe omgeving heeft en geen vrienden of directe burenhulp die - in geval van nood - kleine diensten kunnen verrichten, kan een beroep doen op het wijkhoofd van Burenhulp: mevrouw A.A. Hiebendaal-van Rhijn, Prof. P.S. Gerbrandyweg 119, telefoon 350 39 93. Zij neemt dan contact op met één van de vrijwilligers. Ook nieuwe medewerkers (v/m) uit het Van Stolkpark en bewoners, die wel belangstelling hebben voor de Burenhulp, maar graag eerst nog wat meer informatie willen hebben, zijn bij haar van harte welkom.



Wat staat er in deze Koerier?

Babysitters	12
Burenhulp	11
Bij het heengaan van Theo H. Sorel	4
Carmen Sylva	11
City Pier City	10
Getekend - Nederlanders in Japanse kampen	8
Mr. T. Landheer ridder Oranje-Nassau	10
Over bouwen, breken en behouden	5
Reclamesleepvliegen	6
Sporen van de oorlog	7
Tips voor uw veiligheid	11
Van de boekenplank	9
Villa Wilhelmina, Van Stolkweg 28	1
Wijkvereniging 'Van Stolkpark'	12

Aan dit nummer werkten mee:

Ton Landheer, Anneke Landheer-Roelants,
Anna Margreet Oudegeest en Marianne Schrijver

Babysitters

Minimum tarieven zijn:

f 5,- per uur van 19.00 - 24.00 uur f 6,- per uur vóór
19.00 uur (dus overdag) en ná 24.00 uur.

Als een babysitter blijft slapen, dan wordt het tarief berekend tot het moment van thuiskomst van de ouders.

Het is noodzakelijk gebleken beide partijen erop te wijzen, dat er duidelijke afspraken moeten zijn over de tijd van thuiskomst en over het al dan niet ontvangen van bezoek tijdens het babysitten. Het is voor iedereen prettiger dit van tevoren goed te regelen.

Adriaan Commandeur	telefoon 354 24 83
Natalie Engering	telefoon 350 20 70
Charlotte Gerding	telefoon 355 22 96
Kiki Grooss	telefoon 355 37 90
Anna Jansen	
(alleen in het weekend)	telefoon 354 86 68
Reinier Krijt	telefoon 355 42 28
Rolien Landheer	telefoon 354 12 96
Beatrijs Vermeulen	telefoon 350 71 60
Christien Vermeulen	telefoon 350 71 60/ of 071 - 14 12 08
Hermelien Vermeulen	telefoon 350 71 60

Een das met een kikker

Ze zijn er in blauw, groen en wijnrood: dassen, shawls, chokers en butterflyes van het Van Stolkpark. Afgehaald bij het contactadres kosten ze: dassen f 22,50 en shawls en chokers en butterflyes f 25,- en pochettes f 12,50 per stuk.



Bent u al vriend of vriendin van het Van Stolkpark?

Het bestuur van de Wijkvereniging 'Van Stolkpark' doet al hetgeen in zijn vermogen ligt voor een goed woon- en leefklimaat, ook in uw belang. U kunt de wijkvereniging steunen door vriend te worden.

U kunt u aanmelden als vriend of vriendin door een bedrag van tenminste f 35,- per jaar over te schrijven naar postrekening 288 71 32 ten name van de Stichting Vrienden van het Van Stolkpark. Als u buiten het Van Stolkpark woont en op de hoogte wilt blijven van het wel en wee in het Van Stolkpark, dan kunt u als donateur de Van Stolkparkkoerier over de post toegezonden krijgen na overschrijving van f 35,- naar postrekening 288 71 32.

Wijkvereniging "Van Stolkpark"

Contact- en correspondentie-adres: Prof. P.S. Gerbrandyweg 3, tel. 354 1296, fax 352 4034
Secretariaat: mevrouw A.E.M. Landheer-Roelants

Bestuur:

Voorzitter:
Mr. T. Landheer,
Prof. P.S. Gerbrandyweg 3
telefoon 354 12 96

Ondervoorzitter:
Mevrouw Drs. M.F.T. Schrijver
Prof. P.S. Gerbrandyweg 11
telefoon 350 48 62

Secretaris:
Mevrouw A.M.E. Oudegeest
Parkweg 17g
telefoon 355 50 63

Penningmeester:
Mevrouw D.G.F. Jöbbs-Stomp
Prof. P.S. Gerbrandyweg 121
telefoon 352 40 65

Leden:
Mr. F.-N. Grooss
Van Stolkweg 13
telefoon 355 37 90

Jhr. Mr. J.J.M.M. van Rijkevorsel
Duinweg 10
telefoon 352 50 54

Stichting Buurtpreventie Van Stolkpark:
Voorzitter:
Jhr. Mr. J.J.M.M. van Rijkevorsel
telefoon 352 50 54

Secretaris:
Mevrouw A.M.E. Oudegeest
telefoon 355 50 63

Penningmeester:
Mevrouw W. van Ginkel
telefoon 355 56 66

Residentie Beveiligingen:
telefoon 381 85 78

Van Stolkparkkoerier:

Eindredacteur (wnd.):
Mevrouw Drs. M.F.T. Schrijver

Verspreiding:
Mevrouw M.W.A. Tjdhof-Spronk
Kanaalweg 7f
telefoon 358 57 45

Burenhulp:
Wijkhoofd:
Mevrouw A.A. Hiebendaal-van Rhijn
telefoon 350 39 93

Stadsdeelkantoor Scheveningen
Duinstraat 10

Stadsdeelcoördinator:
Mevrouw J.P.M. van der Meer
telefoon 353 56 00

Servicepunt Stadsbeheer:
telefoon 353 56 50

Wijkcontactambtenaar:
J. Spaans
telefoon 353 56 66

Wijkagent:
M.M. de Zeeuw,
Politiebureau Nieuwe Parklaan,
telefoon 310 30 56/310 30 52

Adviseur beveiliging:
T. van Leeuwen,
Politiebureau Nieuwe Parklaan,
telefoon 310 30 55/310 30 52

Rayonagent:
F. de Ruiter,
Politiebureau Nieuwe Parklaan,
telefoon 310 30 38/310 30 52